

Удружење за заштиту велике дропље
Трг 9. јануар 66, 23305 Мокрин, Србија
Е-пошта: udruzenje@velikadroplja.rs
Вебсајт: www.velikadroplja.rs
Телефон: 064/1987506

The Association for the Protection of Great Bustard
Trg 9. Januar 66, 23305 Mokrin, Serbia
E-mail: udruzenje@velikadroplja.rs
Website: www.velikadroplja.rs
Phone: +381641987506

Удружење за заштиту велике дропље

План рада

за 2015. годину

Мокрин, децембар 2014.

Садржај

1	Концепција плана.....	5
2	Удружење	6
2.1	Документација.....	6
2.1.1	План рада удружења (годишњи)	6
2.1.2	Припрема за долазак на место управљача.....	6
2.1.3	Мапе резервата са бројевима парцела.....	6
2.2	Унутрашњи рад удружења	6
2.2.1	Годишња скупштина	6
2.2.2	Састанци управног одбора	6
2.3	Канцеларија	6
2.3.1	Сређивање канцеларије	6
2.3.2	Опрема за канцеларију.....	7
2.4	Опрема за мониторинг	7
2.5	Сарадња	7
2.5.1	Локално становништво	7
2.5.2	Управљач.....	7
2.5.3	Порајински завод за заштиту природе.....	8
2.5.4	Покрајински секретаријат.....	8
2.5.5	Министарство	8
2.5.6	Основна школа	8
2.5.7	Месна заједница	8
2.5.8	Општина	8
2.5.9	Невладине организације	8
2.5.10	Ловачка удружења	8
2.5.11	Н.П „Кереш – Марош“	9
3	Промоција резервата.....	10
3.1	Едукација локалног становништва	10
3.1.1	Израда, постављање и дистрибуција пропагандног материјала.....	10
3.1.2	Организација промоција и презентација уз пратњу медија	10
3.1.3	Аудио и видео записи о великој дропљи и резервату.....	11

3.1.4	Сајт удружења и резервата	11
3.2	Развој туристичке понуде	11
3.2.1	Теренске екскурзије	11
3.2.2	Набавка и осмишљавање едукативних садржаја.....	12
3.2.3	Вожња коњским запрегама и јахање коња	12
3.2.4	Посета Визиторском центру	12
3.2.5	Посете салашима и сарадња са власницима салаша.....	12
3.3	Промоција здраве хране	12
3.3.1	Мокрински сир	12
3.4	Стварање робне марке	12
4	Истраживачки рад.....	13
4.1	Мониторинг популације велике дропље	13
4.1.1	Редовна посета свим деловима резервата (Јарош, Сигет, Кочоват).....	13
4.1.2	Зимско бројање	13
4.1.3	Мужјаци у шепурењу	13
4.1.4	Женке на гнездима	13
4.1.5	Кретање (динамика) популације	13
4.1.6	Проучавање станишних потреба	13
4.1.7	Анализа фактора угрожавања	13
4.2	Мониторинг осталих заштићених врста	14
4.2.1	Модроврана.....	14
4.2.2	Текуница.....	14
4.3	База података	14
4.3.1	Прикупљање података од чувара	14
4.3.2	Теренски рад.....	14
4.3.3	Дигитализација података	14
4.3.4	Прикупљање историјских података.....	14
4.4	Еко кампови	14
5	Заштита и унапређење природних вредности	15
5.1	Унапређење услова станишта	15
5.1.1	Сејање повољних пољопривредних култура.....	15
5.1.2	Одржавање простора обраслих трском, жбуњем, коровом и високом травом ...	15

5.1.3	Обезбеђивање хране у зимском периоду	15
5.1.4	Постављање кућица за гнежђење	15
5.2	Обележавање граница резервата.....	15
5.2.1	Прикупљање средстава преко пројекта.....	15
5.3	Постављање оградe у резервату.....	15
5.4	Контрола пољопривредних радова.....	15
5.4.1	Заштита простора нарушених орањем.....	15
5.4.2	Коришћење пестицида	16
5.5	Контрола лова.....	16
5.5.1	Криволов.....	16
5.5.2	Контрола предатора.....	16
5.6	Контрола пашарења.....	16
5.7	Контрола кошења.....	16
6	Унапређење инфраструктуре.....	17
6.1	Опремање Визиторског центра.....	17
6.1.1	Информативни и едукативни садржаји	17
6.1.2	Вода, струја, грејање, намештај.....	17
6.2	Едукативна стаза и паркинг	17
6.3	Реновирање салаша.....	17
6.4	Обезбеђивање смештајних капацитета у селу	17
7	Финансирање	18
7.1	Министарство, покрајина, општина, месна заједница	18
7.2	Коришћење ресурса резервата.....	18
7.3	Пројекти, европски фондови.....	18
7.4	Туризам	18
7.5	Донације.....	18
7.6	Чланарина	18

1 Концепција плана

Концепција плана се ослања на циљеве удружења наведене у статуту удружења:

- заштита популације велике дропље
- заштита и унапређење станишта у Специјалном резервату природе „Пашњаци велике дропље“
- едукација локалног становништва о значају очувања и заштите станишта
- организовање активности на рехабилитацији угрожених подручја
- јавно залагање за промену навика у погледу коришћења и чувања природних ресурса и у погледу поступања са отровним и отпадним материјалима
- очување традиције
- развој руралног туризма.

2 Удружење

2.1 Документација

2.1.1 План рада удружења (годишњи)

Годишњи план рада удружења дефинише рад удружења за текућу годину: од 1. јануара до 31. децембра. Годишњи план рада доноси скупштина удружења на почетку године.

2.1.2 Припрема за долазак на место управљача

Припремити документе:

- План управљања
- Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби
- Правилник о накнади за коришћење заштићеног подручја

2.1.3 Мапе резервата са бројевима парцела

За квалитетан мониторинг потребно је набавити мапе резервата са бројевима парцела. Успоставити контакт са људима који поседују мапе, пронаћи начин да удружење постане власник мапа.

2.2 Унутрашњи рад удружења

2.2.1 Годишња скупштина

По статуту, обавезно је одржати редовну скупштину удружења једном годишње.

План је да се скупштина одржи на почетку године (у прва два месеца), како би се чланови упознали са планом рада за текућу годину и како би се распоредиле одговорности.

2.2.2 Састанци управног одбора

Одржати редован састанак управног одбора на свака три месеца да би се донеле одлуке о раду удружења.

Одржавати неформалне састанке са члановима управног одбора ради консултација.

2.3 Канцеларија

Удружење тренутно не поседује канцеларију. Адреса удружења „Дом културе, Трг 9. јануар 66“ је привремена, док се не нађе боље решење.

2.3.1 Сређивање канцеларије

Потребно је, уз помоћ месне заједнице, пронаћи одговарајућу локацију за канцеларију удружења. Идеја је да се адаптира објекат који је неискоришћен и закупи на одређено време. Прибављање средстава преко пројеката и донација. Пожељна локација је центар, главна улица.

2.3.2 Опрема за канцеларију

Конкурсати за пројекте, прикупити донације (поред новца може и половна опрема), искористити новац од чланарине за куповину опреме за канцеларију:

- телефон
- факс
- канцеларијски материјал
- табла
- намештај – писаћи сто, конференцијски сто, столице, пећ, орман

Увести интернет конекцију у канцеларију.

2.4 Опрема за мониторинг

Потребна набавка следеће опреме:

- двогледи
- дурбини
- теренска возила (џип)
- униформе

Набавка опреме предвиђена је преко пројеката и донација.

2.5 Сарадња

2.5.1 Локално становништво

Потребна редовна комуникација са салашарима, чобанима, пољопривредницима и ловцима. Обавештавање удружења о дешавањима у резервату, телефоном или приликом следеће посете чланова удружења.

Салашари

Посета салашима.

Пољопривредници

Уколико постоје могућности, договор са пољопривредницима око сејања култура које погодују великој дропљи.

Ловци

Едукација ловаца о заштити велике дропље. Консултације у вези са временским и просторним ограничењима лова и начину кретања и понашања у резервату.

2.5.2 Управљач

Тренутни управљач Ловачко удружење „Перјаница“ из Мокрина не испуњава обавезе предвиђене законом и уговорним обавезама. Док се статус управљача не промени, Удружење за заштиту велике дропље је спремно да помогне у мониторингу и едукацији.

2.5.3 Порајински завод за заштиту природе

Блиска сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе, удружење има подршку и саветовање.

2.5.4 Покрајински секретаријат

Удружење има сарадњу са Покрајинским секретаријатом за заштиту животне средине и одрживи развој.

2.5.5 Министарство

Удружење треба да успостави сарадњу са Министарством пољопривреде и заштите животне средине ради потписивања Меморандума о разумевању (The Great Bustard Memorandum of Understanding) који је закључен под окриљем Конвенције о миграторним врстама (ступио на снагу 1. јуна 2001), покрива средње-европску популацију велике дропље и управљање савременом пољопривредом и њеним површинама кроз централну Европу у циљу очувања преосталих јединки.

Доношење Уредбе о проширењу Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ предвиђеним Обавештењем о покретању поступка проширења Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ објављеног у Службеном гласнику 9. јуна 2009.

2.5.6 Основна школа

Едукација ученика основне школе „Васа Стајић“ из Мокрина, као и ученика основних школа околних места. У оквиру едукације планирано је организовање презентација и посета резервату.

2.5.7 Месна заједница

Удружење има блиску сарадњу са Месном заједницом Мокрин као и финансијску подршку.

2.5.8 Општина

Удружење има блиску сарадњу са Општином Кикинда.

2.5.9 Невладине организације

Удружење има сарадњу са другим невладиним организацијама којима је циљ заштита природе и одрживи развој. Сарадња је остварена са следећим организацијама: Удружење за екологију и рурални развој „Девет грла“ из Мокрина, „Друштво за заштиту и проучавање птица Србије“ из Новог Сада и Удружење љубитеља природе „Рипариа“ из Суботице. Планира се и оставривање сарадње са другим домаћим и страним организацијама са сличним интересовањима.

2.5.10 Ловачка удружења

Сарадња је остварена са Ловачким удружењем „Перјаница“ из Мокрина, Ловачким удружењем „Фазан“ из Јазова и Ловачким удружењем „Слатина“ из Сајана, планира се сарадња са Ловачким удружењем „Чока“, Ловачким удружењем „Срндаћ“ из Врбице, и Ловачким удружењем „Кочоват“ из Банатског Аранђелова.

2.5.11 Н.П „Кереш – Марош“

Национални парк „Кереш-Марош“ из Мађарске који се такође бави заштитом велике дропље, пружа своју пуну подршку удружењу кроз своје дугогодишње искуство путем саветовања.

3 Промоција резервата

СПР „Пашњаци велике дропље“ поседује огроман неискоришћени потенцијал. Потребно је промовисати вредности резервата и подизати свест људи о значају биљног и животињског света резервата. Људи често непажњом или из незнања наносе огромну штету резервату, а постоје и злонамерни који без мере експлоатишу резерват.

Потребно је усмерити људе и спровести правила понашања унутар и око резервата.

3.1 Едукација локалног становништва

Едукацијом становништва смањује се вероватноћа да човек из незнања нанесе штету резервату. Такође, подиже се свест људима који познају „правила понашања“, али не брину о последицама својих поступака.

3.1.1 Израда, постављање и дистрибуција пропагандног материјала

Потребно је наставити рад на изради пропагандног материјала:

- постери
- проспекти
- билборди
- брошуре
- налепнице
- разгледнице
- разни предмети (упаљачи, оловке, свеске, шоље, календари)

Обратити пажњу да се пропагандни материјал штампа увек на српском и мађарском, а затим и на енглеском и језицима других националних мањина.

Потребно је обављати редовне посете околним местима и дистрибуирати пропагандни материјал.

3.1.2 Организација промоција и презентација уз пратњу медија

Организовати следеће облике едукације уз присуство медија:

- промоције
- презентације
- семинаре
- предавања
- трибине
- саветовања

Скупове организовати редовно, бар једном годишње у локалним местима чије катастарске општине јесу део резервата.

Обратити пажњу на језик који се користи у локалној заједници, уколико је потребно ангажовати преводиоца.

3.1.3 Аудио и видео записи о великој дропљи и резервату

Направити видео запис по угледу на документарни филм РТС-а из '98.

Припремити аудио и видео записе који би се користили у научно-истраживачке и едукативне сврхе.

Промовисати аудио и видео записе путем друштвених мрежа и медија.

3.1.4 Сајт удружења и резервата

Редовно одржавати сајт удружења и резервата, ажурирати садржај и допуњавати мултимедијални садржај.

3.2 Развој туристичке понуде

Истражити могућности туристичких понуда:

- наплата у корист удружења
- зависност од управљача
- временска и просторна ограничења кретања туриста
- да ли су потребни специјални услови Завода за организовање посета

3.2.1 Теренске екскурзије

Осмислити план и програм туристичке посете резервату:

- шетња едукативном стазом, посета визиторском центру и оближњим салашима
- обилазак резервата запрежним колима – потребно је одредити руту за обилазак
- обука за постављање кућица за модровране

Одредити циљне групе за теренске екскурзије:

- деца из основне школе од I до IV разреда
- деца из основне школе од V до VIII разреда
- деца из средње школе
- стручњаци
- љубитељи природе, аматери

Одредити различите водиче за екскурзије:

- стручно лице (еколог, биолог) – прича о резервату, дропљи, врстама
- ловац – прича из ловачког угла, посета чекама, местима где ловци најчешће лове дивљач. Када почиње сезона лова, која дивљач се лови, где сме, а где је забрањен лов у резервату
- салашар, чобан – прича из угла салашара, посета пашњацима на којима стока најчешће борави
- дропљочувар – како изгледа чување дропље, посета местима где се дропље најчешће виђају

Одредити термине посета. Припремити садржај, причу која ће бити изложена посетиоцима.

Припремети опрему за посматрање животиња у резервату.

3.2.2 Набавка и осмишљавање едукативних садржаја

Преко пројеката набавити средства за израду промотивног материјала. Осмислити комбинацију занимљивог и едукативног садржаја.

Радити на изради брошура и књижица, са описом биљних и животињских врста резервата, као резултат истраживачког рада.

3.2.3 Вожња коњским запрегама и јахање коња

Остварена сарадња са коњичким удружењем из Мокрина. Остварити сарадњу и са коњичким удружењима из околних места. Договорити организацију туристичких посета резервату.

Обезбедити услове за јахање коња у резервату.

3.2.4 Посета Визиторском центру

Искористити потенцијал Визиторског центра за организацију скупова и екскурзија. Обавезно посетити и користити Визиторски центар у оквиру туристичких посета.

3.2.5 Посете салашима и сарадња са власницима салаша

Успостављена сарадња са власницима салаша. Организовати екскурзије, где ће посетиоци моћи да се упознају са салашарским начином живота.

3.3 Промоција здраве хране

Локална заједница поседује дугогодишњу традицију производње здраве хране. Промоцијом производа, подиже се значај и вредност производа, па тако и профит локалних произвођача.

Такође, укључивање здраве хране у обједињену туристичку понуду значајно доприноси квалитету понуде и тако привлачи већи број туриста.

Потребно је радити на формирању јединствене туристичке понуде која одухвата и промоцију здраве хране.

Потребно је укључити промоцију здраве хране у пропагандни материјал.

3.3.1 Мокрински сир

Радити на промоцији мокринског сира.

3.4 Стварање робне марке

Осмислити и регистровати робну марку везану за велику дропљу и резерват са акцентом на географско порекло.

Промовисати робну марку кроз све облике деловања удружења.

4 Истраживачки рад

Праћење свих природних вредности, нарочито велике дропље.

4.1 Мониторинг популације велике дропље

4.1.1 Редовна посета свим деловима резервата (Јарош, Сигет, Кочоват)

Вршити редован мониторинг популације велике дропље на све три целине резервата, Јарош, Кочоват и Сигет, током целе године. Остварити сарадњу са другим општинама ради прикупљања информација са терена.

4.1.2 Зимско бројање

Урадити зимски цензус популације велике дропље, најмање једном у току зимског периода (децембар, јануар или фебруар). Прebroјавање вршити на све три целине резервата и на зимовалишту Вајлерка.

4.1.3 Мужјаци у шепурењу

У време шепурења редовно посматрати локације које су раније утврђене као редовна места за шепурење. Такође обратити пажњу на нова шепурилишта.

4.1.4 Женке на гнездима

У периоду гнежђења излазити на терен ради утврђивања локација гнезда и заштите од потенцијалних узрока узнемиравања. Такође, у време подизања младих обратити пажњу на угрожавајуће факторе.

4.1.5 Кретање (динамика) популације

Потребно је редовно праћење кретања популације велике дропље и бележење локација на којима су примећене. Покушати направити мапу кретања јединки по резервату.

4.1.6 Проучавање станишних потреба

Приликом мониторинга обавезно описивати у извештајима и станишта на којима се јединке најчешће виђају. Посебну пажњу обратити на станишта где се одвија шепурење и гнежђење. Ови подаци би се могли искористити за уређење сличних станишта.

4.1.7 Анализа фактора угрожавања

Најчешћи фактори који угрожавају резерват и велику дропљу су:

- предатори
- преоравање
- хемијско и физичко загађивање
- сејање неодговарајућих култура
- лов
- непримерено кретање кроз резерват
- паљење вегетације

Са ловцима, пољопривредницима и салашарима кроз едукацију и договоре радити на редукцији ових и других угрожавајућих фактора.

4.2 Мониторинг осталих заштићених врста

4.2.1 Модроврана

Мордоврана је позната као и смрдиврана, плава врана или златоврана. Велики део станишта ове врсте су неповратно промењени од стране човека и ова врста се бори за свој опстанак. У Војводини је остало око 150 парова са гнездилиштима у северној Бачкој и северном и јужном Банату.

Потребно је вршити мониторинг ове врсте у и око резервата. Такође је потребно правити и постављати дупље на добрим локацијама.

4.2.2 Текуница

Текуница је веома угрожена врста сисара, њена популација у резервату је нагло смањена променом намене станишта као и зарастањем пашњака у резервату.

Потребно је вршити мониторинг ове врсте и редовну ревитализацију пашњака.

4.3 База података

4.3.1 Прикупљање података од чувара

Редовна комуникација и прикупљање свих података са терена.

4.3.2 Теренски рад

Редован излазак на терен од стране стручних лица из удружења, прикупљање података и поређење са подацима који су добијени од чувара.

4.3.3 Дигитализација података

Наставити са уношењем података у дигиталном облику у јединствену базу података која ће бити доступна јавно.

4.3.4 Прикупљање историјских података

Истраживање постојећих база података, прикупљање података од ловаца, пољопривредника, салашара и чобана.

4.4 Еко кампови

Планирано је организовање еко кампова где би стручњаци из свих области прикупљали податке о врстама у резервату. Од сакупљених података направила би се краћа монографија.

5 Заштита и унапређење природних вредности

5.1 Унапређење услова станишта

5.1.1 Сејање повољних пољопривредних култура

Едукација власника парцела у склопу резервата о значају заштите велике дропље и њеног станишта и саветовање о културама које је најпогодније сејати на тим површинама.

5.1.2 Одржавање простора обраслих трском, жбуњем, коровом и високом травом

Применом Правилника о накнадама за коришћење заштићеног подручја, поред кошења траве косити и трску, жбуње и коров у циљу уређења резервата.

5.1.3 Обезбеђивање хране у зимском периоду

Куповином и разношењем семена по резервату обезбетити храну великој дропљи у зимско периоду. Вршити разгртање снега у резервату.

5.1.4 Постављање кућица за гнежђење

Обезбедити средства за постављање кућица за модровране и друге врсте птица којима је то потребно за гнежђење у резервату и околини.

5.2 Обележавање граница резервата

Постављање бетонских стубова на кључним тачкама које за циљ има јасно утврђивање граница резервата.

5.2.1 Прикупљање средстава преко пројекта

Писање пројеката и пријава на конкурсе за добијање финансијских средстава која ће омогућити подизање стубова око резервата.

5.3 Постављање оградe у резервату

Циљ - елиминисање фактора угрожености: предатора, ловаца, пољопривредника.

Спровести истраживање у сарадњи са Н.П. „Кереш – Марош“ о величини ограђеног простора, локацији и врсти оградe.

5.4 Контрола пољопривредних радова

Контролисати недозвољене пољопривредне радове у резервату, преоравана и сејања недозвољених култура у одређеним деловима резервата.

5.4.1 Заштита простора нарушених орањем

Надгледати активности пољопривредника. Обратити пажњу да се постојеће обрадиве површине не проширују. Ако дође до нарушавања граница обрадивих површина, обавестити надлежну инспекцију.

Површине које су нарушене орањем је потребно санирати.

5.4.2 Коришћење пестицида

Употреба пестицида у резервату је ограничена Студијом заштите. Контролисати употребу пестицида на пољопривредним површинама.

5.5 Контрола лова

5.5.1 Криволов

Лов у резервату је ограничен за поједине делове резервата. Такође је ограничен временски (ловостај у одређеним периодима, шепурења, гнежђења и подизања младих велике дропље). Потребно је контролисати ове активности.

5.5.2 Контрола предатора

Угроженост велике дропље се везује за пренамножене природне непријатеље (лисице, дивље свиње, јазавца, сиве вроне...). Потребно је у сарадњи са ловцима редуковати бројност ових врста.

5.6 Контрола пашарења

Испаша у резервату је потребна ради ревитализације пашњака, међутим долази до неконтролисане испаше без надзора коју треба контролисати. Потребна је едукација власника салаша и чобана ради решавања овог проблема.

5.7 Контрола кошења

Кошење у резервату је предвиђено временски и условима прописаним од стране Покрајинског завода за заштиту природе. Потребно је контролисати да се ове радње врше у складу са тим условима.

6 Унапређење инфраструктуре

Под унапређењем инфраструктуре се подразумева обнова и уређење Визиторског центра као и његово проширење. Припрема пројеката за едукативну стазу и паркинг. Реновирање салаша, обезбеђивање смештајних капацитета у селу.

6.1 Опремање Визиторског центра

Тренутно, Визиторски центар је неадекватно искоришћен. Постоје две просторије које се не користе.

6.1.1 Информативни и едукативни садржаји

Обезбедити флајере и плакате који би били изложени и окачени у визиторском центру ради едукације посетилаца, као и табле које би биле постављене у резервату и околини.

6.1.2 Вода, струја, грејање, намештај

Припремити пројекте за увођење воде и струје у Визиторски центар.

6.2 Едукативна стаза и паркинг

Припремити пројекте којим би се изградио паркинг на улазу у резерват код „Џиновог салаша“ и едукативне стазе која би ишла од „Нафташког пута“ до паркинга.

6.3 Реновирање салаша

Обнова руинираних салаша, који се налазе на територији резервата. Враћање аутентичног изгледа салашима ради побољшања угођаја посетилаца и промовисања еко-туризма.

6.4 Обезбеђивање смештајних капацитета у селу

Помоћи локалном становништву које је заинтересовано за издавање соба или кућа посетиоцима, туристима, у смислу едукације о категоризацији смештаја и условима који морају бити задовољени.

7 Финансирање

7.1 Министарство, покрајина, општина, месна заједница

Удружење је добило средства за остваривање својих циљева од Месне заједнице Мокрин, Општине Кикинда, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине и Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Треба радити на даљем прикупљању средстава.

7.2 Коришћење ресурса резервата

Написати Правилник о накнади за коришћење заштићеног подручја, у оквиру којег се утврђују накнаде и финансира самоодржавање резервата.

7.3 Пројекти, европски фондови

Пријављивати се на конкурсе и писати пројекте домаћим и иностраним фондовима. Пројекти би требало да буду главна ставка у финансирању удружења у 2015. години.

7.4 Туризам

Направити туристичку понуду која би подразумевала обилазак резервата са водичем и приказала основне вредности резервата.

7.5 Донације

Сакупљати донације од појединаца и предузећа.

7.6 Чланарина

Утврђена одлуком Управног одбора, чланарина за 2015. годину износи 1000 динара и плаћају је сви чланови удружења.